

מבוי שנפרץ לרחבה של יחיד [ח ע"א "אמר רבה"- "כדברי חכמים"]

לאחר שרב יוסף מסייג את פסקו של רב יהודה שמבוי שכלה לאמצע הרחבה מותר, מסייג רבה שמדובר דווקא שנפרצה הרחבה לא זה כנגד זה, ורב משרשיא מסייג שדווקא במבוי של רבים ולא של יחיד. רב משרשיא מוכיח את חילוקו בין רחבה של יחיד לרחבה של רבים מאי תגובת רבי על מבוי שמצידו האחד ים ומצידו השני אשפה, שמוכח שאף הוא חשש שמא האשפה של יחיד תינטל וימשיכו לטלטל במבוי, כאשר מצד שני המשנה מתירה לזרוק זבל לערימת אשפה (בגודל של רשות היחיד) שנמצא ברשות הרבים ולא חוששת שמא הערימה תתמעט.

רבה: התירו של רב יהודה להגדיר את המבוי כמפולש, דווקא במבוי שפירצתו לא כנגד פירצת הרחבה (ולכן העומד במבוי לא רואה את רשות הרבים משני צדדיו, אלא הוא רואה את חומת הרחבה)^[1], אבל אם שתי הפרצות זו כנגד זו – המבוי אסור בטלטול, אפילו אם חומת המבוי כלה בתוך הרחבה (כהסתייגותו של רב יוסף).

רב משרשיא: הסתייגותו של רבה, בהסתייגותו של רב יוסף, בהיתרו של רב יהודה דווקא במבוי שנפרץ לרחבה של רבים. אבל ברחבה של יחיד יכול בעל הרחבה להחליט לבנות בתים לכל אורך הרחבה, בין פתח המבוי לפתח לרשות הרבים – לכן יהיה דין הרחבה כ"מבוי שכלה לצדי הרחבה" שאסור (החשש העתידי לבניית מבנים ברחבה אוסר את המבוי כעת)^[2].

כשם שבאשפה של יחיד חוששים שיפנו אותה, ולא באשפה של רבים – כך גם במבוי של יחיד חוששים שיבנה בעל הרחבה בתים לאורך חומת המחיצה ואין חוששים ברחבה של רבים.

רב יוסף בשם רב יהודה: אם הָיָה מְבוּי (שפרוץ לרשות הרבים ומצידו השני) כְּלָה (מסתיים אל) לְרַחֲבָה (רשות היחיד שמוקפת בארבעה מחיצות) – אֵין צְרִיךְ כְּלוּם (צידו הפתוח לרחבה נחשב כמבוי סתום. לכן יש רק צורך בלחי או קורה בפתח הפונה לרשות הרבים כדי להכשיר את המבוי).

רב יוסף התרו של רב יהודה במבוי שממשיך בחומתו לתוך הרחבה עצמה, מכיוון שהעומד במבוי רואה שהחומה אינה מגיעה עד רשות הרבים ולא יבואו מתוך כך להתיר מבוי מפולש – לכן הותר המבוי. אך ב"מבוי שכלה לצדי הרחבה", שממשיך עם חומת הרחבה (ונראה המבוי והרחבה כחומה אחת) נראה המבוי כמפולש ואסור.

רב יהודה
ז ע"א

רב יוסף
ח ע"א

מדוע רבי חשש שמא תפונה האשפה (ויתבטל המחיצה ולכן לא התיר את המבוי), הרי המשנה התירה לזרוק זבל לערימת אשפה (בגודל של רשות היחיד) שנמצאת ברשות הרבים, והרי המשנה לא חוששת שמא תתפנה האשפה ותתמעט מגובה עשרה טפחים (וכעת היא כרשות הרבים), ועדיין ימשיכו לזרוק לתוכה זבל?

יש הבדל בין אשפה של רבים שאין דרכה להיפנות (לכן המשנה לא חששה שתתמעט והתירה), לבין אשפה של יחיד שיכול להחליט לרוקן את האשפה (ולכן רבי חשש ולא התיר את המבוי).

רב יוסף בר אבדימי: חכמי דורו של רבי אסרו (מחשש שמא תינטל האשפה או ייסוג קו המים בים).
רב נחמן: הלכה כחכמים.

רב יוסף בר אבדימי: חכמי דורו של רבי התירו (ולא חוששים שמא תינטל האשפה או ייסוג קו המים בים).
רב נחמן: אין הלכה כחכמים.

רב יצחק: מעשה במבוי אחד (שמצד אחד היה רשות הרבים, מצד שני חומת מבוי) שְׁצִידוּ אֶחָד כְּלָה לִים (שפת הים הייתה גבוהה עשרה טפחים) וְצִידוּ אֶחָד כְּלָה לְאִשְׁפָּה (בגובה עשרה טפחים) וְבֵא מַעֲשֵׂה לְפָנֵי רַבִּי וְלֹא אָמַר בֵּה לֹא הִיתֵר וְלֹא אִיסֹרִי^[3].

לא אסר רבי את המבוי, כיוון שהוא מוקף בשלוש רוחותיו במחיצות ותיקנו את הפתח הפונה לרשות הרבים בלחי או קורה. אך גם לא התיר מתוך חשש שמי הים ייסגו לאחור או האשפה תפונה – והמחיצה תוסר (והמקום ייהפך לרשות הרבים), ואנשים ימשיכו לטלטל כהרגלם.

אשפה ברשות הרבים גבוהה עשרה טפחים (ברוחב ארבע על ארבע טפחים) חלון שְׁעָל גְּבוּהָ (שמעל האשפה) זֶרְקִין לָהּ (זבל) בְּשֶׁבֶת (מהבית שהוא רשות היחיד, אל האשפה שאף היא רשות היחיד)^[4].

רבי

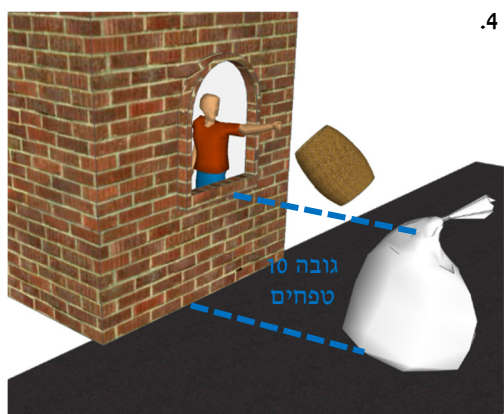
עירובין
י, יז

רב משרשיא: במבוי הפרוץ לאמצע הרחבה, רב יהודה מתיר בתנאי שהרחבה אינה של יחיד שיכול לבנות בתים מפתח המבוי עד פתח הרחבה

רבה: במבוי הפרוץ לאמצע הרחבה, רב יהודה מתיר בתנאי שפתח המבוי לא כנגד פתח הרחבה

זריקת זבל מרשות היחיד אל רשות היחיד (אשפה 4 על 4 טפחים ברום 10 טפחים), דרך מקום פטור (מעל 10 טפחים)

מבוי שמצידו האחד יש ים (שפת הים היא מדרון תלול, שיורדת עשרה טפחים בארבע אמות) ומצידו השני אשפה (בגובה עשרה טפחים)